

Załącznik do uchwały nr IX/65/11
Rady Gminy Bukowiec
z dnia 24 sierpnia 2011 r.

Gmina Bukowiec

**PROGRAM USUWANIA AZBESTU
I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH
AZBEST Z TERENU GMINY
BUKOWIEC NA LATA 2011-2032**

Bukowiec 2011 r.

1. Wstęp

Azbest jest substancją bardzo niebezpieczną i stwarzającą ogromne zagrożenie dla środowiska, którego produkcji i stosowania zakazano w Polsce w 1998 r. i ze względu na swoje szkodliwe właściwości zgodnie z zapisami Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 powinien zostać sukcesywnie usunięty do 2032 roku.

Sposób postępowania z eliminowanymi wyrobami zawierającymi azbest określają przepisy ustawy o odpadach. (Dz.U. z 2010 r. Nr 185, poz.1243 z późn. zm.). Dla koordynacji działań i przyspieszenia bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z terytorium Polski Rada Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r. uchwaliła

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”(POKzA)

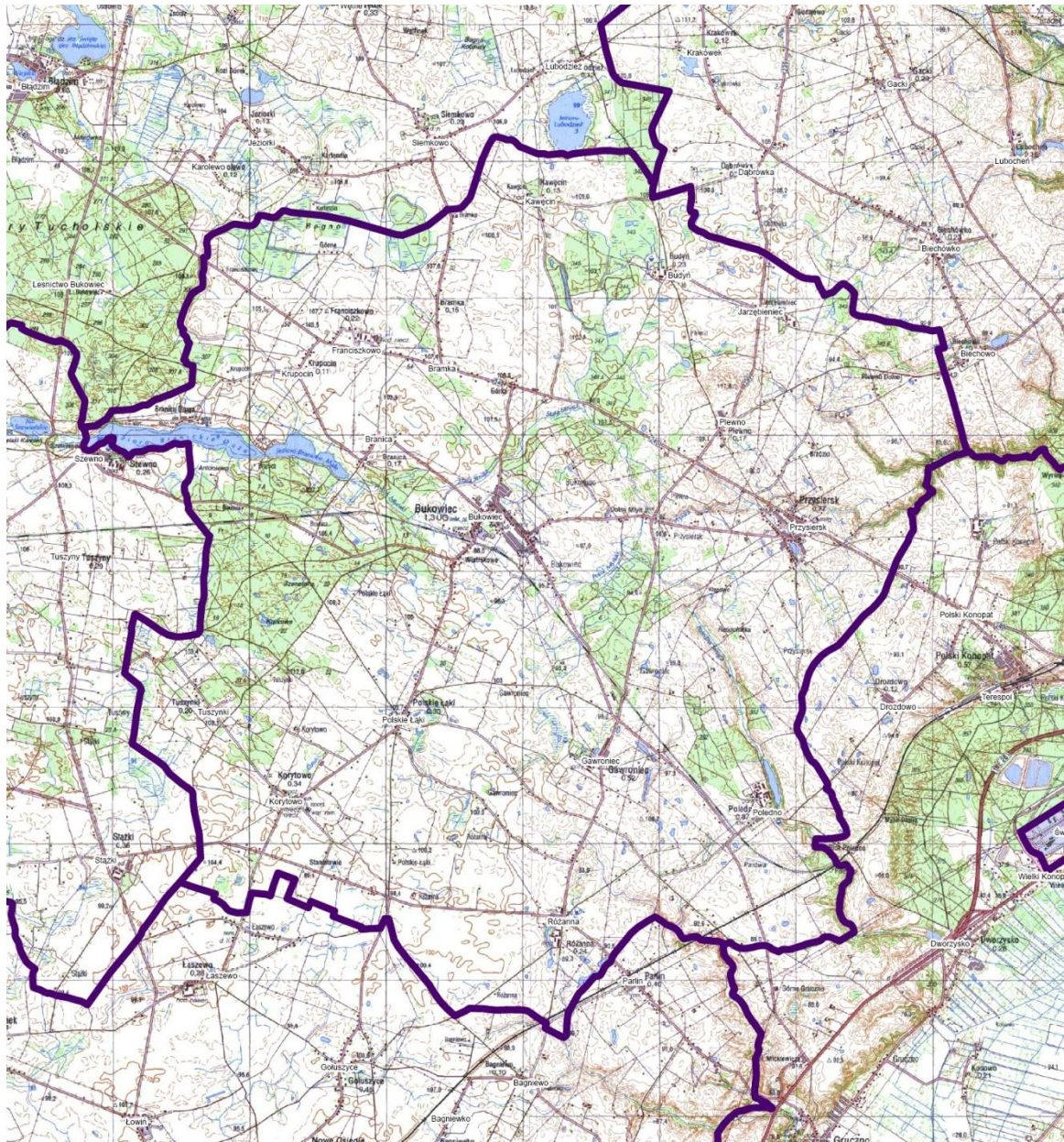
Realizacja zadań przewidzianych w tym programie wymaga zaangażowania administracji publicznej i różnych instytucji działających na poziomach: centralnym, wojewódzkim i lokalnym: (samorząd powiatowy i gminny).

Główne cele tego programu to:

- oczyszczenie terytorium Polski z azbestu oraz wyrobów zawierających azbest,
- ustalenie potrzebnych uwarunkowań do usunięcia negatywnych skutków oddziaływania azbestu na zdrowie ludzi zamieszkujących terytorium Polski,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski spowodowanych azbestem,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest stosowanych w Unii Europejskiej.

2. Charakterystyka Gminy Bukowiec

Gmina Bukowiec położona jest w północno-środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego w powiecie świeckim w dorzeczu Wisły, leżąc w większości w zlewni Wdy; mniejsza południowa część leży w zlewni Brdy. Od północy graniczy z gminą Drzycim i Lniano, od zachodu z gminą Świekatowo, od południa z gminą Pruszcz, natomiast od wschodu z gminą Świecie.

Fot. Mapa Gminy Bukowiec

Pod względem fizyczno – geograficznym, gmina Bukowiec położona jest w obszarze mezoregionu Wysoczyzny Świeckiej, wchodzącego w skład makroregionu Pojezierzy Południowo-pomorskich. Rzeźba terenu ma charakter młodoglacjalny, jest zróżnicowana. Najpowszechniejszy jest krajobraz równinny i lekko falisty.

Równina morenowa o wysokości 80-100 m n.p.m. urozmaicona jest licznymi formami glacialnymi i fluwioglacjalnymi oraz eolicznymi. Obszar wysoczyzny zbudowany jest z gliny morenowej gdzieniegdzie z piasków i żwirów.

Jej krajobraz urozmaicają formy marginalne, utworzone w strefie brzeżnej i na przedpolu zanikającej czaszy lodowej. Tworzą je m.in. moreny czołowe reprezentowane przez pagórki i wały o wysokości wzgl. 5-10 m oraz wzniesienia wzniesione na wys. do 25 m /w obrębie gminy zaznacza się część takiej strefy od Przesieka do Gródka w gminie Drzycim/.

Wśród form czołowomorenowych reprezentowanych licznie na obszarze gminy wyróżnia się rozmiarami wzgórze o wysokości bezwzględnej 118,8 m n.p.m. i względnej 25m /wieś Plewno/. Środkową część gminy z zachodu na wschód zajmuje piaszczysta równina sandrowa, urozmaicona formami wklęsłymi. Przez obszar sandru i wysoczyzny morenowej przebiegają rynny zajęte przez jeziora; Branickie Duże i Małe, Poledno oraz cieki; Potok Młyński i Wyrwa.

Pod względem zajmowanej powierzchni, gmina Bukowiec należy do mniejszych gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Zajmuje powierzchnię 11100 ha i pod tym względem lokuje się na 79 miejscu wśród gmin województwa. Powierzchnia gminy stanowi 7,5% powierzchni powiatu świeckiego (wśród 11 gmin, gmina zajmuje 7 pozycję w powiecie) oraz 0,62% ogólnej powierzchni województwa.

W strukturze gruntów dominują użytki rolne, zajmujące w 2001 r. 8537 ha, czyli 76,9% ogólnej powierzchni (87% użytków rolnych znajduje się we władaniu indywidualnych gospodarstw rolnych). Lasy i grunty leśne zajmują tylko 1399 ha.

Wskaźnik lesistości, wynoszący 10,5% lokuje gminę wśród słabo zalesionych gmin.

Siedziba gminy – Bukowiec jest oddalona ok. 50 km od Bydgoszczy i 17 km od Świecia. Gmina Bukowiec, razem z pobliskimi 10 gminami, wchodzi w skład powiatu świeckiego.

Gmina Bukowiec należy do średniej wielkości, pod względem liczby mieszkańców jak i gęstości zaludnienia gmin wiejskich i obszarów wiejskich gmin miejsko-wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego.

W gminie ma miejsce przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn, skutkiem której wskaźnik feminizacji przybiera wartości wyższe (choć jest silnie zróżnicowany w poszczególnych grupach wiekowych) niż wskaźnik charakteryzujący ludność wiejską województwa kujawsko-pomorskiego.

Strukturę wieku mieszkańców gminy określić można jako korzystną.

Najliczniejszą grupę wiekową stanowi ludność w wieku 20 do 29 lat.

Podobnie jak na terenach wiejskich innych gmin, w gminie Bukowiec od kilkunastu lat zachodzi proces zmniejszania się liczby urodzeń, w wyniku którego systematycznie zmniejsza się liczba dzieci.

Na terenie gminy Bukowiec nie ma zlokalizowanych takich form ochrony przyrody jak rezerваты przyrody, parki krajobrazowe czy obszary sieci Natura 2000.

Bardzo niewielka (ok.25 ha) – pomijalna w skali całej gminy – jej część, położona na południowy wschód od Poledna – na wschód od linii kolejowej Bydgoszcz-Gdańsk i na południe od drogi z Poledna do Gruczna, stanowi – Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu. Ograniczenia w gospodarowaniu zmierzają do maksymalnego zachowania stanu naturalnego środowiska przyrodniczego, z jednoczesnym udostępnieniem na określonych zasadach terenów do użytkowania rekreacyjnego.

Relatywnie dużo na terenie gminy znajduje się pomników przyrody czyli pojedynczych tworów przyrody żywej o szczególnej wartości, w tym wypadku są to 33 okazałe drzewa.

Występują także zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej czyli użytki ekologiczne. Ogólna powierzchnia użytków ekologicznych na terenie gminy Bukowiec wynosi ok.25,5 ha.

Prawdopodobnie ta relatywnie niska ocena walorów przyrodniczych gminy związana jest z jej rolniczym charakterem i wynikającą stąd małą lesistością, jak również z małą jeziornością gminy. Północna część gminy (około ¼ powierzchni ogólnej) została zaliczona do obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym (Bory Tucholskie, obszar oznaczany jako 11M – jeden z 3 wyróżnionych na terenie województwa i najważniejszy wśród nich obszar tego typu) sieci ekologicznej ECONET-PL – klasyfikacja ta nie stanowi jednak formy ochrony, a jedynie identyfikuje obszary istotne dla zachowania bioróżnorodności.

3. Ogólna charakterystyka azbestu

Azbest to nie nazwa jednego konkretnego związku chemicznego ale ogólna nazwa minerałów z grupy amfiboli i serpentynów. Jest minerałem posiadającym włóknistą strukturę. Cechą charakterystyczną włókien azbestowych jest możliwość rozszczepiania się włókien na coraz mniejsze z czego wynika bezpośrednio jego szkodliwość gdyż to właśnie fakt uwalniania pyłu azbestowego z wyrobów w trakcie eksploatacji, jego konserwacji, destrukcji, starzenia, usuwania i przemieszczania a następnie przedostawania się go do organizmu stanowi przyczynę chorób powodowanych przez azbest. Pod względem chemicznym azbesty są uwodnionymi krzemianami metali, zawierającymi w swoim składzie magnez, sód, wapń lub żelazo. Poszczególne odmiany azbestu różnią się składem chemicznym, budową fizyczną i właściwościami.

Wzory chemiczne głównych rodzajów azbestu przedstawiają się następująco:

- chryzotyl $Mg_6[(OH)_8Si_4O_{10}]$
- krokidolit $Na_2Fe_3Fe_2[(OH)Si_4O_{11}]_2$
- amozyt $(Fe, Mg)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
- antofyllit $(Mg, Fe)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
- termolit $Ca_2Mg_5[(OH)Si_4O_{11}]_2$
- aktynolit $Ca_2Mg[(OH)Si_4O_{11}]_2$

Azbest znany jest od kilku tysięcy lat. Jest minerałem odpornym na działanie mrozu, wysokich temperatur, substancji żrących, wytrzymałym na rozciąganie i zgniatanie. Właściwości te wykorzystywano m. in. do wyrobu knotów świec, niepalnego papieru, wyrobów tekstylnych itp. Prawdziwy przełom w stosowaniu azbestu nastąpił w latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia. Wtedy to odkryto we Włoszech złoża chryzotyłu i tremolitu. Początkowo zastosowanie azbestu ograniczało się do wyrobów niepalnej papy, zwłaszcza, gdy plagą były pożary budynków. Prawdziwym przebojem azbest stał się za sprawą silników parowych. Zaczęto go stosować jako różnego rodzaju izolacje kotłów, jak również odprowadzających parę rur, tutaj spore znaczenie miał przemysł stoczniowy. Oprócz przemysłu stoczniowego azbest zaczęto stosować na szerszą skalę do produkcji płyt azbestowo cementowych znanych również jako eternit. Spore znaczenie miało również stosowanie go jako surowca do produkcji wyrobów włókienniczych, przędzy, sznurów, szczeliw, klocków hamulcowych, tarcz sprzęgłowych itp. Szacuje się, że wyprodukowano w sumie około 5 tysięcy rodzajów produktów zawierających w swoim składzie azbest.

4. Szkodliwe oddziaływanie azbestu

W lata osiemdziesiątych minionego stulecia stwierdzono, że azbest jest materiałem szkodliwy i niebezpiecznym dla zdrowia . Ma to związek z jego włóknistą strukturą i będącą przyczyną uwalniania pyłów azbestu do otoczenia, co po ich wchłonięciu do organizmu wywołuje choroby. Potwierdzone zostało rakotwórcze działanie włókien azbestu na organizmy żywe. Biologiczna agresywność włókien azbestu jest zależna od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Istotne znaczenie ma tu ich średnica. Wykazano, że włókna cienkie – o średnicy poniżej 3 μm przenoszone są łatwiej i to one odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych podczas gdy włókna grube – o średnicy powyżej 5 μm zatrzymują się w górnej części układu oddechowego.

Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu. Narażenie na pył azbestowy może być przyczyną chorób układu oddechowego objawiających się w postaci pylicy azbestowej, łagodnych zmian opłucnych, raka płuc, międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej, nowotworów o wysokiej złośliwości.

Wyroby azbestowe będące w dobrym stanie technicznym oraz odpowiednio zabezpieczone nie stanowią istotnego zagrożenia dla życia ludzkiego.

Zagrożenie pojawia się wówczas, gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwości uwolnienia się włókien azbestowych do otoczenia. Do sytuacji takich dochodzi najczęściej w wyniku poddania elementów azbestowych obróbce mechanicznej, jak również na skutek naruszenia struktury wyrobu spowodowanej naturalnym starzeniem się materiału oraz wpływem czynników atmosferycznych. Duże zagrożenie stanowią tutaj tzw. odpady zawierające azbest, stanowiące pozostałości powstałe przy demontażu wyrobów azbestowo-cementowych lub wyrobów izolacyjnych zawierających azbest. W trakcie prowadzenia prac demontażowych, podczas szlifowania wyrobów, cięcia czy łamania płyt elewacyjnych powstaje pył, zawierający włókna respirabilne (mogą występować w powietrzu w postaci aerozolu i przedostawać się do organizmu razem z wdychanym powietrzem i wnikać do pęcherzyków płucnych, skąd nie są już wydalane) zawieszony w powietrzu, posiadający właściwości rakotwórcze. Z tego względu odpady zawierające azbest zostały zaklasyfikowane do dziesięciu najgroźniejszych substancji zanieczyszczających na ziemi, o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka, opublikowanym w wykazie opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej.

Dla uniknięcia groźby chorób, organizm nie powinien mieć kontaktu z powietrzem zanieczyszczonym pyłami azbestowymi, aczkolwiek kontakt ten wydaje się nieunikniony z uwagi na rozpowszechnienie wyrobów azbestowych, do niedawna stosowanych w powszechnym użyciu.

Wyróżniamy trzy rodzaje narażenia na pyły azbestowe tj. ekspozycję:

- zawodową
 - związaną z pracą w kopalni oraz w zakładach zajmujących się produkcją i stosowaniem wyrobów zawierających azbest, praca związana z demontażem wyrobów i materiałów zawierających azbest;
- środowiskową
 - związaną z występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej oraz artykułach spożywczych;
- parazawodową
 - dotyczącą mieszkańców terenów sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów.

Krótkookresowe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. W latach 1976 – 96 w Polsce rozpoznano 1314 przypadków azbestozy płuc, której przyczyną jest występowanie dużego stężenia włókien. Okres rozwoju tego rodzaju choroby może trwać nawet 30-40 lat.

Minister Pracy i Polityki Społecznej Rozporządzeniem z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2002 r. Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.), określił wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń chemicznych i pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia, w tym także pyły zawierające azbest. Należy jednak pamiętać, iż pojęcie stężeń dopuszczalnych w przypadku azbestu jest umowne i stanowi kompromis pomiędzy wymaganiami medycyny, a możliwościami technicznymi. Szkodliwe działanie azbestu może zostać zwielokrotnione w momencie jednoczesnego narażenia organizmu na inne substancje rakotwórcze jak: węglowodory aromatyczne, metale ciężkie, dym tytoniowy.

Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu, pochodzącym z tak zwanych „dzikich wysypisk” w lasach czy odkrytych wyrobiskach. Duże obawy stanowi w dalszym ciągu fakt usuwania z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy lub na własną rękę, powodując tym samym zwiększenia zagrożenia pyłem azbestowym dla mieszkańców gminy oraz całego kraju.

Wyroby zawierające azbest, w zależności od ich rodzaju podzielić można na dwie klasy:

klasa I – obejmuje wyroby o gęstości mniejszej niż 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20 % azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Do wyrobów tego typu zaliczane są koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe, materiały i wykładziny cierne.

klasa II – obejmuje wyroby o gęstości powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde” zawierają azbest w ilości poniżej 20 %. W przypadku uszkodzenia tego typu materiału emisja jest znacznie niższa niż w przypadku wyrobów z klasy I. Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych.

Do tego typu materiałów zaliczane są płyty azbestowo – cementowe faliste i płyty azbestowo – cementowe „karo” jak również płyty płaskie powszechnie stosowane w budownictwie.

Z wyrobów azbestowo – cementowych produkowane były również rury wodociągowe i kanalizacyjne oraz przewody kominowe.

Szacuje się, że w Polsce 85 % azbestu znajduje się w wyrobach budowlanych. Wyroby te były bardzo popularne w latach 70-tych i 80-tych głównie na wsiach.

Ich niezaprzeczalnym walorem była cena.

Obecnie w Polsce, samych płyt azbestowo – cementowych jest około 1,5 mld m².

W polskich warunkach graniczny okres bezpiecznego użytkowania wyrobów z szarej płyty dachowej elewacyjnej czy też malowanej płyty elewacyjnej wynosi 30 lat.

Znaczna część społeczeństwa utożsamia azbest i wszelkie z tym związane zagrożenia z płytami azbestowo – cementowymi, stosowanymi jako pokrycia dachów.

Tu zastosowanie miały głównie płyty faliste, a na płyty elewacyjne używano niemal wyłącznie płyty płaskie. Płyty azbestowe jeżeli są w dobrym stanie technicznym i nie są poddawane działaniom mechanicznym (np. łamanie lub poddawane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej, szczególnie gdy ich powierzchnia nie jest ścierana), nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Groźna jest emisja włókien azbestowych do otoczenia, kiedy następuje uwalnianie włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wdychania. Należy przyjąć, iż usuwanie pokryć dachowych i innych materiałów budowlanych zawierających azbest będzie procesem długotrwałym i kosztownym, który musi być rozłożony na wiele lat, realizowanym ze szczególnym zachowaniem bezpieczeństwa i higieny pracy. Bardzo istotną sprawą przy pokryciach dachowych z eternitu był montaż i konserwacja. Z uwagi na fakt, że wiele prac prowadzonych było systemem gospodarczym, występowały liczne błędy w montażu powodujące odkształcanie, a w efekcie pękanie płyt.

Uważa się, że prawidłowo zamontowanych i konserwowanych okresowo płyt jest niewiele i stanowią one niewielki procent ogólnej masy pokryć dachowych z eternitu.

Problemem staje się obecnie sukcesywne usuwanie wprowadzonego niegdyś do obrotu asortymentu zawierającego azbest. Szczególne zagrożenie, jak już wspomniano wcześniej, niosą ze sobą wyroby uszkodzone mechanicznie, gdyż to one powodują uwalnianie się szkodliwych włókien do środowiska, a tym samym narażenie na ich działanie organizmu ludzkiego. Obecnie obowiązujące przepisy zobowiązują właściciela bądź zarządcę obiektu budowlanego do dokonywania przeglądu technicznego wyrobów zawierających azbest. Przegląd winien zakończyć się oceną możliwości ich bezpiecznego użytkowania. Jeśli ocena wypadnie negatywnie właściciel obiektu winien rozważyć możliwość demontażu elementów azbestowo – cementowych.

Największą ilość eternitu znajdujemy w obiektach byłych PGR -ów i SKR -ów jako pokrycia dachowe, często już zdewastowane i występujące w postaci gruzu.

Usuwanie odpadów zawierających azbest mogą zajmować się jedynie wyspecjalizowane w tym zakresie firmy, posiadające odpowiedni sprzęt, jak również przeszkoloną kadrę. Wiąże się to niestety ze znacznymi kosztami, jakie musi ponieść właściciel obiektu.

Konieczna jest inwentaryzacja ilości eternitu oraz ocena jego stanu technicznego, celem stwierdzenia czy elementy wykonane z azbestu nadają się do dalszego użytkowania, czy też konieczne jest ich natychmiastowe usunięcie. Istotna jest w tym zakresie edukacja społeczeństwa. Niedopuszczalne jest wywożenie odpadów azbestowych na drogi gruntowe celem ich rzekomego utwardzenia. Niezbędnym staje się więc opracowanie strategii postępowania z odpadami azbestowymi na terenie gminy wraz ze wskazaniem potencjalnych źródeł środków finansowych, pozwalających na należyte wykonanie prac związanych z usuwaniem azbestu.

Obecnie regulacje prawne dają dobre i właściwe zabezpieczenie w tym zakresie, ale kontrola i egzekwowanie prawa wciąż budzą zastrzeżenia. Można mieć tylko nadzieję, że obecne i planowane na najbliższy okres, zarówno nowelizowane jak i nowe akty prawne, będą miały pozytywny wpływ na poprawę sytuacji.

Zgodnie z obowiązującymi wymaganiami prawnymi i środowiskowymi, odpady zawierające azbest unieszkodliwia się przez ich składowanie na wyznaczonych i przystosowanych do tego składowiskach.

5. Usuwanie wyrobów zawierających azbest

Największe zagrożenie emisji szkodliwych dla zdrowia człowieka włókien azbestowych stwarza proces usuwania wyrobów zawierających azbest. Prace związane z usuwaniem azbestu muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować lub zminimalizować uwalnianie się azbestu do środowiska, tak aby nie zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń włókien azbestowych w powietrzu. (najwyższe dopuszczalne stężenie wynosi $0,1$ włókna/cm³). Prace przy usuwaniu azbestu mogą przeprowadzać przedsiębiorcy posiadający decyzję starosty na prowadzenie tego typu prac. Wymagania w zakresie usuwania tych wyrobów określone zostały szczegółowo w odpowiednich rozporządzeniach (*Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społ. z dnia 2 kwietnia 2004 r w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz.U.2004.71.649)). Prace przy usuwaniu azbestu mogą prowadzić jedynie wykonawcy posiadający niezbędne wyposażenie techniczne i odpowiednio przeszkolonych pracowników. Podczas prac mających na celu naprawę lub usunięcie wyrobów zawierających azbest wykonawca zobowiązany jest do umieszczenia tablic ostrzegawczych o rodzaju prowadzonych prac, odgradzenia terenu prac oraz zastosowania odpowiednich środków technicznych w celu zmniejszenia emisji włókien azbestu. Istotne jest także takie prowadzenie prac, aby wyroby azbestowe usuwane były w całości, unikając ich połamania. Przy wykonywaniu takich prac konieczne jest także

stosowanie przez pracowników odpowiedniej odzieży ochronnej i sprzętu zabezpieczającego układ oddechowy

6. Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest

Jedyną, jak dotychczas, metodą unieszkodliwiania odpadów azbestowych jest ich składowanie. Odpady azbestowe mogą być deponowane jedynie na składowiskach odpadów niebezpiecznych przeznaczonych wyłącznie do składowania odpadów azbestowych, na wydzielonych częściach składowisk odpadów niebezpiecznych oraz na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne pod warunkiem, że spełnione zostały warunki techniczne dotyczące bezpiecznego składowania odpadów azbestowych.

Jedynie odpady azbestowe o kodach 17 06 01* i 17 06 05* pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej mogą być składowane na składowiskach zlokalizowanych w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu z zabezpieczonymi ścianami bocznymi.

Trwają prace badawcze nad opracowaniem metody termicznego unieszkodliwiania odpadów z azbestem. Pierwsze próby unieszkodliwiania azbestu wypadły pomyślnie. Na mocy ustaleń z negocjacji akcesyjnych z UE istniejące składowiska, które nie spełniają wymagań dyrektywy powinny być zmodernizowane najpóźniej do 1 lipca 2012 r.

Nowe składowiska odpadów azbestowych powinny spełniać wymagania konstrukcyjne dyrektywy z chwilą ich zakładania.

Najbliższym składowiskiem przyjmującym odpady azbestowe jest składowisko w Małociechowie – Gmina Pruszcz.

7. Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest zostały ujęte w czterech grupach i są to:

Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1 – dotycząca obowiązków w czasie użytkowania obiektów, instalacji i urządzeń.

Procedura 2 – dotycząca obowiązków przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Grupa II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3 – dotycząca postępowania przy pracach przygotowawczych do usunięcia wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4 – dotycząca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji.

Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5 – dotycząca przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

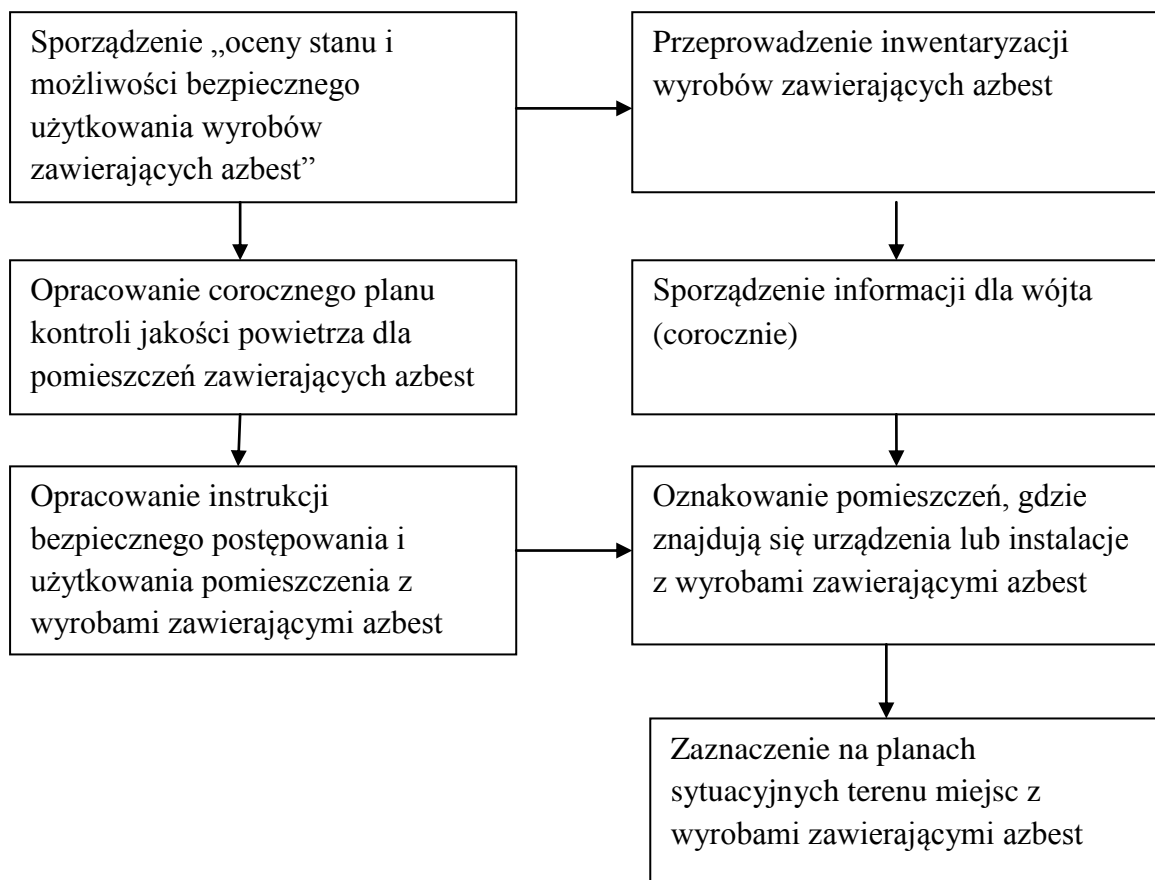
Grupa IV. Procedura obowiązująca zarządzającego składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6 – dotycząca składowania odpadów na składowisku przeznaczonym do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest lub innym, spełniającym odpowiednie warunki techniczne.

7.1. Obowiązki właścicieli wyrobów i odpadów zawierających azbest, oraz firm demontażowych i transportowych

Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami i instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyrobami zawierającymi azbest oraz firm zajmujących się demontażem eternitu i transportem odpadów są określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. z 2004r. nr 71, poz. .649 z późn. zm.)

Procedura 1 – dotycząca obowiązków właścicieli i zarządców w czasie użytkowania obiektów, instalacji i urządzeń.

Zakres tej procedury obejmuje zakres obowiązków i zasad postępowania właścicieli budynków, budowli, instalacji lub urządzeń przemysłowych, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest.

Dotyczy ona bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Właściciel lub zarządca budynku obowiązany jest:

- Wykonać inwentaryzację wyrobów zawierających azbest
- Sporządzić informację dla wójta (corocznie)
- Oznakować miejsca, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest
- Sporządzić ocenę stanu i możliwości dalszego bezpiecznego użytkowania wyrobów
- Opracować corocznie plan kontroli jakości powietrza dla pomieszczeń z azbestem
- Opracować instrukcję bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczeń z azbestem
- Zaznaczyć na planie sytuacyjnym miejsca z wyrobami zawierającymi azbest

Właściciel lub zarządca budynku, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, jest zobowiązany do sprzedania – w 1 egzemplarzu „Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (**Załącznik nr 1**).

Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne oceny w terminach wynikających z warunków poprzedniej oceny, tzn.:

- po 5 latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone.
- po roku, jeżeli przy poprzedniej ocenie ujawnione zostały drobne – do 3 % powierzchni wyrobów – uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia, powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz „Oceny...” właściciel lub zarządca budynku zachowuje przy dokumentacji budynku do czasu sporządzenia następnej „Oceny...”

Właściciel lub zarządca budynku zobowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia informacji dla wójta gminy. Natomiast osoby prawne mają obowiązek składania tych informacji do marszałka województwa.

Wzory informacji wg załączników:

(Załącznik nr 2) – informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.

(Załącznik nr 3) - informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.

Informację przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie.

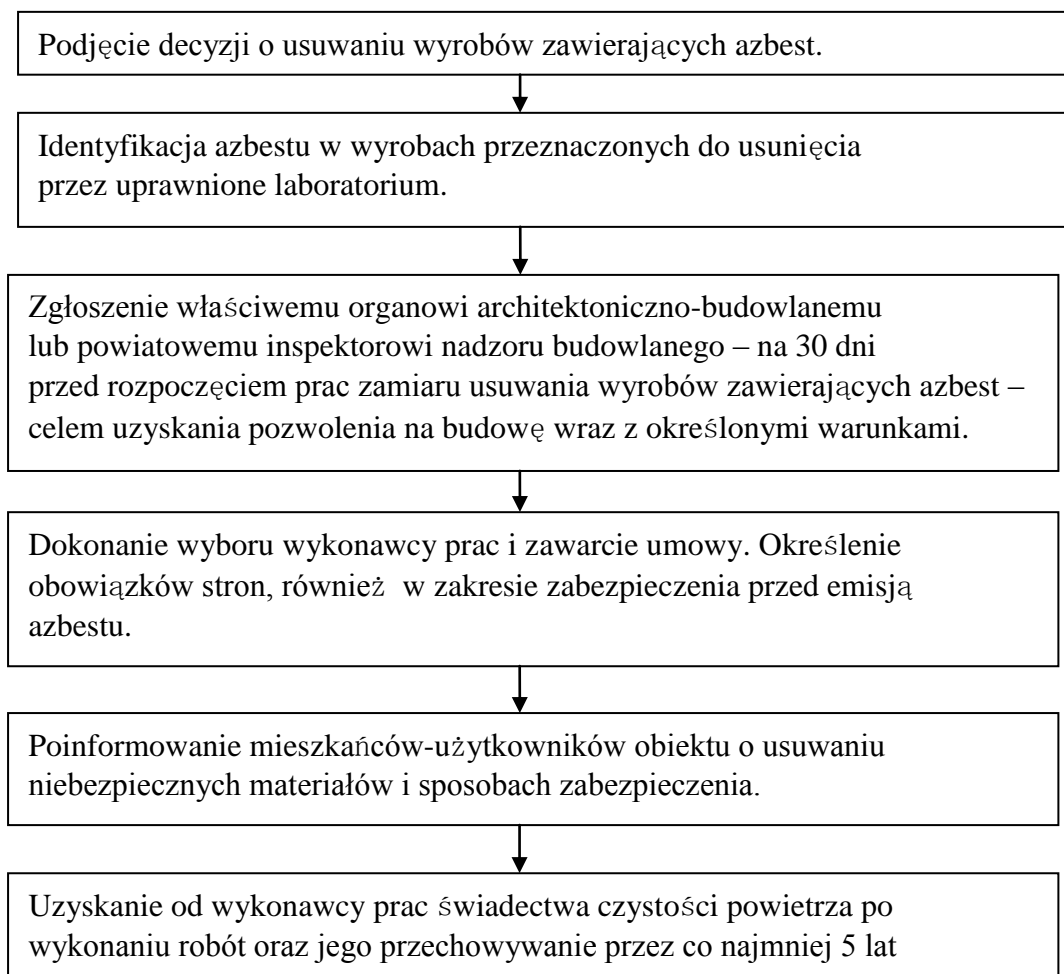
Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- Oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu

(Załącznik nr 4)

- Opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest.
 - Zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.
- Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Procedura 2 – dotycząca obowiązków właścicieli i zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

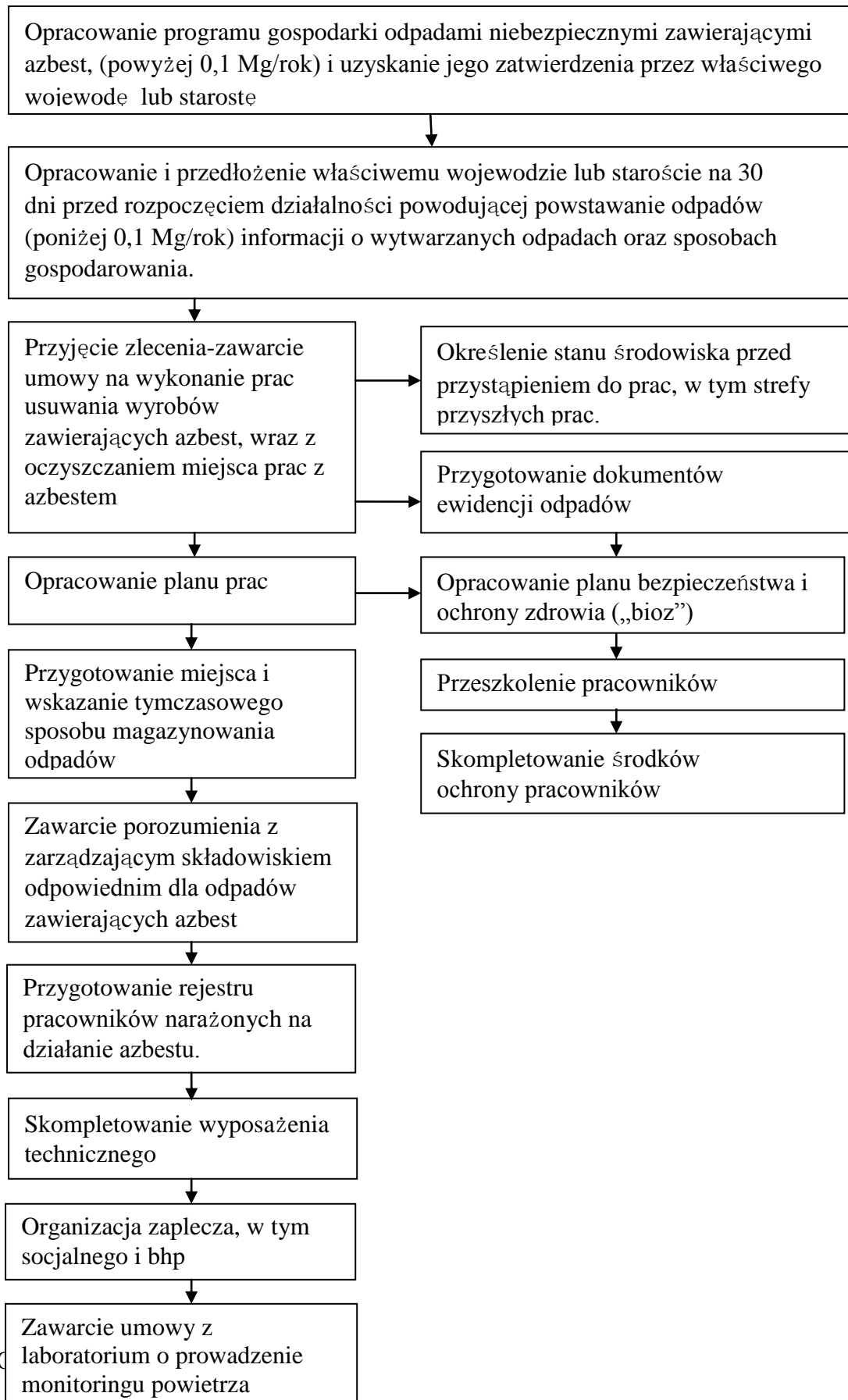
Zakres tej procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Właściciel lub zarządca budynku zobowiązany jest do:

- Podjęcia decyzji o konieczności usunięcia wyrobów zawierających azbest
- Identyfikacji azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia przez laboratorium
- Zgłoszenia właściwemu organowi architektoniczno- budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego na 30 dni przed rozpoczęciem prac zamiaru usuwania wyrobów zawierających azbest lub uzyskanie pozwolenia na budowę. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających art. 31 ust. 3, pkt.2 oraz Art. 36 ust. 1 pkt.1 i 4 ustawy – Prawo budowlane (**Załącznik nr 7**).
- Dokonania wyboru wykonawcy prac i zawarcie umowy. Określenie obowiązków stron
- Poinformowania mieszkańców lub użytkowników obiektu o planowanym usuwaniu materiałów niebezpiecznych i sposobach zabezpieczenia
- Uzyskania od wykonawcy prac świadectwa czystości powietrza po usunięciu azbestu, a umowę z wykonawcą i świadectwo czystości powietrza przechowywać przez okres 5 lat

Procedura 3 – dotycząca postępowania przy pracach przygotowawczych do

usunięcia wyrobów zawierających azbest.

Zakres tej procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jest zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 2 pkt. 22 ustawy o odpadach, „wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektu, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątanania, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej”.

Z powyższej definicji wynika, że wytwórcą odpadów jest wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, a także właściciel lub zarządzający, który we własnym zakresie wykonuje prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest i zleca do wykonania tylko część robót. W takim przypadku na nim też spoczywać będą wszystkie obowiązki wynikające z przepisów i procedur postępowania z odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest. Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach, z późniejszymi zmianami. Podstawową czynnością dla przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, w ilości powyżej 100 kg rocznie, jest opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi i zawierającymi azbest i uzyskanie jego zatwierdzenia przez właściwego, ze względu na miejsce wytwarzania odpadów niebezpiecznych, marszałka województwa lub starostę. Marszałek województwa zatwierdza programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a starosta dla pozostałych przedsięwzięć.

Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi dołączony do wniosku o wydanej decyzji zatwierdzającej, powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów niebezpiecznych, przewidzianych do wytwarzania,

a w przypadku gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie mogą powodować odpady niebezpieczne, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania składu chemicznego i właściwości odpadów.

- określenia ilości odpadów niebezpiecznych poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytworzenia w ciągu roku.

- informację wskazującą na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów niebezpiecznych lub ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

- szczegółowy opis sposobów gospodarowania odpadami, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.

- wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów.

- określenie czasu prowadzenia działalności związanej z wytwarzaniem odpadów.

Wytwórca odpadów (wytwarzający rocznie do 0,1 Mg odpadów niebezpiecznych) na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów opracowuje i składa właściwemu marszałkowi województwa lub staroście – informację, w 3-ch egzemplarzach, o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania (art. 24. ust. 1 ustawy o odpadach).

Informacja powinna zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do wytwarzania, a w przypadku, gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające, do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- określenie ilości odpadów poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytwarzania w ciągu roku,
- informację wskazującą na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- szczegółowy opis sposobów gospodarowania odpadami z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów

Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji. Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zatwierdzenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami, chyba, że działalność taka wymaga zezwolenia.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem.

Dla prawidłowego zawarcia umowy, jak wyżej, koniecznym jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać:

- określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac,
- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „Ocenę stanu...”
- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie rodzajów i metod pracy,
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, obejmujący m.in.

- informacje dotyczącą przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji

robót budowlanych, określającą skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsca i czas wystąpienia, w tym ocenę ryzyka dla zdrowia

- informacje o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych w tym:
 - a/ określenia zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
 - b/ konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczającej przed skutkami zagrożeń,
 - c/ zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby.
- Określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- Wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca ma obowiązek zapoznania pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie dotyczącego bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac ma obowiązek przeszkolenia wszystkich osób pozostających w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace – w zakresie ryzyka dla zdrowia oraz bezpiecznych metod pracy z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami a także bezpieczeństwa i higieny takich prac. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami, przez upoważnioną do takiej działalności instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Skompletowanie środków ochrony pracowników tj. odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót i oczyszczania terenu po tych robotach.

Wykonawca zobowiązany jest do zgłoszenia rozpoczęcia prac usuwania wyrobów zawierających azbest do właściwego organu nadzoru budowlanego, okręgowego inspektora pracy oraz wojewódzkiego inspektora sanitarnego. Szczegółowe wymagania dotyczące informacji dla Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 01 grudnia 2004 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 280, poz. 2771 z późn. zm.).

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest zobowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy – po ich demontażu a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Dla prawidłowości obrotu odpadami niebezpiecznymi wytwórca odpadów przygotowuje właściwe dokumenty, którymi są:

- Karta ewidencji odpadu (**Załącznik nr 5**)
- Karta przekazania odpadu (**Załącznik nr 6**)

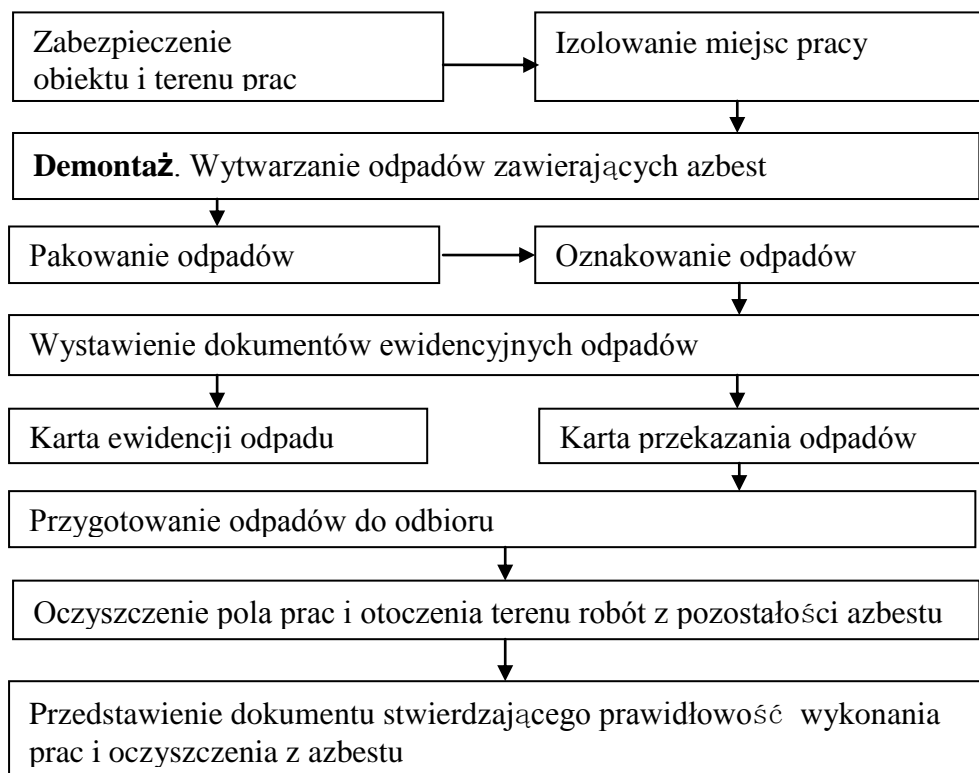
Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. W celu prawidłowego przygotowania robót duże znaczenie ma odpowiednie skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych, odkurzacza przemysłowego oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie ważne jest, aby zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku – w zależności od określenia stanu środowiska, dokonanego przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m³, lub inne mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych – niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej, obejmującej:

- Urządzenia sanitarno-higieniczne, z możliwością umycia się i natrysku po pracy w kontakcie z azbestem,
- Pomieszczenia na szatnie czyste i brudne,
- Pomieszczenia dla spożywania posiłków oraz regeneracji.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest – a także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

Procedura 4 – dotycząca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji.

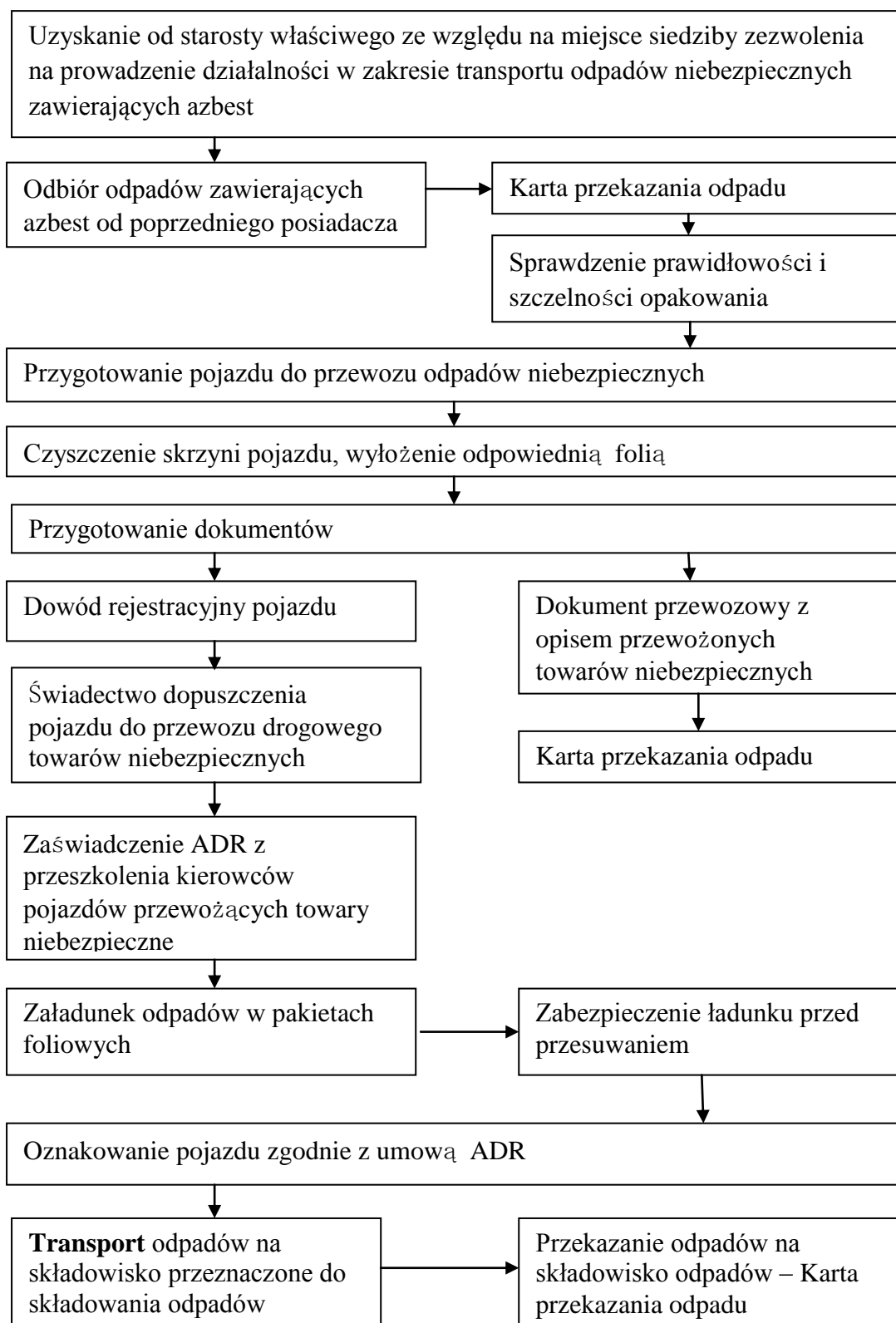
Procedura obowiązująca wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Wykonawca ww. prac zobowiązany jest do:

- Zabezpieczenia obiektu i terenu prac
- Izolowania miejsca pracy
- Demontaż - wytwarzanie odpadów zawierających azbest
- Pakowania odpadów
- Oznakowania odpadów
- Wystawienia dokumentów ewidencyjnych odpadów
- karty ewidencji odpadu (**Załącznik nr 5**)
- karty przekazania odpadu (**Załącznik nr 6**)
- Przygotowania odpadów do załadunku
- Oczyszczenia terenu robót z pozostałości azbestu

W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m³ lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza – przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję.

Procedura 5 – dotycząca przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

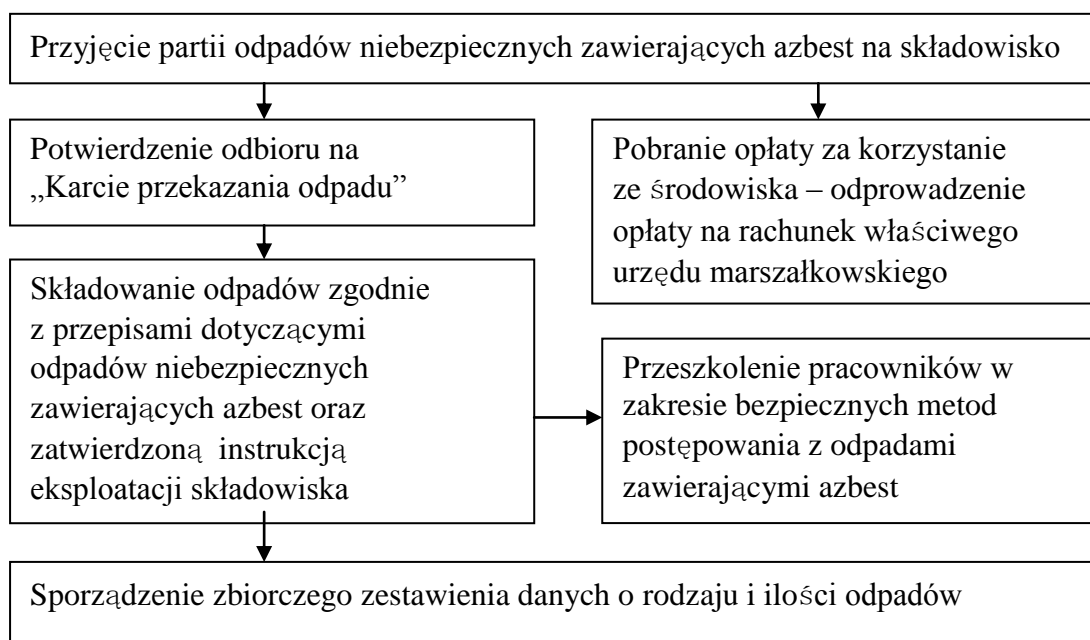

Procedura ta obowiązuje prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Prowadzący ww. działalność obowiązany jest do:

- Uzyskania od starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest
- Odbioru odpadów z azbestem od posiadacza z demontażu (karta przekazania odpadu)
- Sprawdzenia prawidłowości i szczelności opakowania
- Przygotowania pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych, przez:
 - oczyszczenie skrzyni pojazdu , wyłożenie folią, oznakowanie ADR,
 - przygotowanie dokumentów pojazdu: dowód rejestracyjny, świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu drogowego materiałów niebezpiecznych, zaświadczenie ADR z przeszkolenia kierowców przewożących materiały niebezpieczne.
- Załadunku odpadów w pakietach foliowych i zabezpieczenie przed przesuwaniem
- Transportu odpadów na składowisko azbestu (karta przekazania odpadu)

Procedura 6 – dotycząca składowania odpadów na składowisku przeznaczonym do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest lub innym, spełniającym odpowiednie warunki techniczne.

Procedura obowiązująca zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Zarządzający ww. składowiskiem zobowiązany jest do:

- Przyjęcia na składowisko odpadów zawierających azbest
- Potwierdzenia odbioru na karcie przekazania odpadu
- Pobrania opłaty za korzystanie ze środowiska i przekazanie opłaty na rachunek urzędu marszałkowskiego
- Składowania odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska
- Sporządzania zbiorczego zestawienia ilości składowanych odpadów z azbestem

8. Akty prawne w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

Regulacje prawne dotyczące m.in. usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, począwszy od realizacji obowiązku dokonania przeglądu technicznego tych wyrobów do momentu zdeponowania wytworzonych odpadów na składowisku, zamieszczone zostały w aktach prawnych.

Obecnie w Polsce obowiązuje szereg przepisów dotyczących problematyki azbestu. Biorąc pod uwagę przedmiot niniejszego opracowania poniżej wymieniono najważniejsze ustawy i rozporządzenia dotyczące użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

8.1. Ustawy i rozporządzenia

USTAWY

1. *Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20. z późn. zm.). Ustawa zakazuje wprowadzania na obszar kraju azbestu, wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.
2. *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane* (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz.1623. tekst jednolity.) zgodnie z art. 30 ust. 3 stanowi: Właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub dóbr kultury, pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.
3. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 – tekst jednolity.). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek składania przez wójtów, burmistrzów, a także osoby prawne stosownych informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w tym również azbest)
4. *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach* (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz.1243-tekst jednolity.). Ustawa ta wprowadziła m.in. obowiązek uzyskania przez wytwórcę odpadów niebezpiecznych (wykonawcę prac usuwania wyrobów zawierających azbest) zatwierdzenia – przez właściwego starostę – programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest)
5. *Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych* (Dz. U. z 2002r. Nr 199, poz. 1671. z późn. zm.).

ROZPORZĄDZENIA

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów (Dz.U.2001.112.1206) zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych poniżej grupach i podgrupach z odpowiednim przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest,
- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierających niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest,
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
- **17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.**

2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2003 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz.U.2002.191.1595). W sposób nieselektywny mogą być składowane odpady o następujących kodach:

- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest
- 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest

Odpady te mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Nie można natomiast mieszać tych odpadów i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.

3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U.2002.217.1833) określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy pyłów zawierających azbest:

a). pyły zawierające azbest chryzotylowy oraz pyły zawierające azbest chryzotylowy i inne minerały włókniste oraz pyły zawierające inne minerały włókniste, z wyjątkiem krokidolitu

- pył całkowity – 1,0 mg/m³ - włókna respirabilne – 0,2 mg/m³

b). pyły zawierające krokidolit - pył całkowity – 0,5 mg/m³
- włókna respirabilne – 0,2 mg/m³

Dla wyjaśnienia: pył respirabilny to zbiór cząsteczek stałych tak małych, że zawieszony w powietrzu przechodzą przez selektor wstępny. Natomiast włókna respirabilne to również zawieszony w powietrzu małe włókienka azbestu o długości poniżej 5 mm i maksymalnej średnicy poniżej 3 mm. To te pyły i włókna azbestu, niewidoczne lecz znajdujące się w powietrzu, wdychane do płuc osadzają się tam i stanowią największe zagrożenie dla zdrowia człowieka.

4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U.2002.1.12) określa limity

stężenia azbestu w powietrzu. Wartości odniesienia dla azbestu wynoszą odpowiednio:
-dla 1 godziny – 2 350 włókien/m³
-dla roku kalendarzowego – 250 włókien/m³.

5 *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów* (Dz.U.2003.61.549). Określa m.in. wymagania dotyczące składowania odpadów zawierających azbest.

6. *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia* (Dz.U.2003.120.1126) określa zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa lub zdrowia ludzi.

7 *Rozporządzenie Ministra Gosp., Pracy i Polityki Społ. z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest* (Dz.U.2003.192.1876). (oraz zmiana- Dz.U.2008.200.1235- z dnia 10 listopada 2008) Rozporządzenie wprowadza obowiązek inwentaryzacji przez właściciela lub zarządzającego (osobę fizyczną) miejsc, gdzie był lub jest wykorzystywany azbest – oraz składania corocznie stosownych informacji do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Osoby prawne składają sprawozdania do wojewody. (UWAGA- rozporządzenia są nieaktualne- w to miejsce weszło rozporządzenie z 13 grudnia 2010r -Dz.U.2011.8.31 – poniżej jako poz.17)

8 *Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społ. z dnia 2 kwietnia 2004 r w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz.U.2004.71.649) nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest

- obowiązek okresowej kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia (Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest). Pierwsza kontrola powinna być przeprowadzona w terminie do 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia. W/w podmioty przechowują 1 egz. oceny (łącznie ze stosowną dokumentacją) .

(UWAGA-NOWY DRUK OCENY zmiana z dnia 5 sierpnia 2010r.–poniżej jako poz. 16)

9. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy* (Dz.U.2004.280.2771).

Rozporządzenie określa m.in. obowiązki pracodawcy przy prowadzeniu prac w kontakcie ze szkodliwymi substancjami (w tym z azbestem).

10. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska* (Dz.U.2007.106.723). Rozporządzenie określa jednostkowe stawki opłat za umieszczenie odpadów na składowisku:

- 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy 44,79 zł/Mg
- 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu 44,79 zł/Mg

- 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów azbestowocementowych 44,79 zł/Mg
- 10 11 81* - odpady zawierające azbest 44,79 zł/Mg
- 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi 44,79 zł/Mg
- 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest 44,79 zł/Mg
- 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające wolny azbest 44,79 zł/Mg
- 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest 0 zł/Mg
- **17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest 0 zł/Mg**

Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 1.01.2008r. i odtąd nie ponosi się opłat za korzystanie ze środowiska za składowanie płyt z eternitu. Należy jednak pamiętać, że administrator składowiska przeznaczonego dla odpadów zawierających azbest pobiera opłatę w wysokości około 190 zł/Mg za usługę jego utylizacji

11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r.

w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U.2005.73.645). Rozporządzenie określa m.in. obowiązki wykonywania badań właściwych dla prowadzenia prac z czynnikami szkodliwymi (w tym azbest).

12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r.

w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U.2005.216.1824).

13. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 października 2008 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz.U.2008.200.1235).) -jeden egzemplarz informacji o azbecie przedkłada się marszałkowi województwa.

14. Uchwała Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

(tekst PROGRAMU opublikowany jest w internecie na stronach Ministerstwa Gospodarki www.mg.gov.pl/Gospodarka/Azbest/Program w prawej zakładce.)

15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U.2009.124.1033) określa termin oraz formę składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska

16. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U.2010.162.1089) określa nowe obowiązki właścicieli wyrobów zawierających azbest (ocenę stanu sporządza się w jednym egzemplarzu i już nie przekazuje się informacji do nadzoru budowlanego)oraz w załączniku podaje nową tabelę punktową oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (nawet ponad 120 pkt).

17. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r.

w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz.U.2011.8.31). określa termin usunięcia azbestu z terenu Polski na 31 grudnia 2032r. Rury azbestowo- cementowe pozostawia się w ziemi bez ograniczeń czasowych. Załącza nowy wzór „ Informacji o wyrobach zawierających azbest” używany do sporządzania inwentaryzacji u osób fizycznych.

18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U.2010.249.1673). określa nowe wzory karty ewidencji odpadów i karty przekazania odpadów

9. Zadania samorządu gminnego w zakresie usuwania azbestu zgodnie z zapisami Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu

Do zadań wójtów i burmistrzów należy:

- współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem;
- przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest (inwentaryzacja), oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu na podstawie arkuszy ocen wypełnionych przez właścicieli obiektów(stopień pilności);
- przygotowanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu..”

Do zadań rad gmin należy:

- przyjmowanie rocznych sprawozdań finansowych organu wykonawczego gminy z realizacji zadań „Programu..”

10. Aktualny stan gospodarowania wyrobami i odpadami zawierającymi azbest (Diagnoza stanu).

Na terenie gminy występują wyroby zawierające azbest w postaci pokryć dachowych na budynkach mieszkalnych, inwentarskich i gospodarczych. Są to płyty azbestowo cementowe zwane eternitem. Występują płyty faliste oraz płyty płaskie. Występują także rury wodociągowe zawierające azbest.

Gmina w 2006 r. wykonała inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na całym terenie administracyjnym. Inwentaryzację przeprowadzono spisem z natury w obecności właściciela, podpisy mieszkańców są na arkuszu spisowym.

Zinwentaryzowano pokrycia dachowe z eternitu na budynkach mieszkalnych, na budynkach inwentarskich, na budynkach i obiektach gospodarczych.

Każdy budynek został zinwentaryzowany oddzielnie, a następnie zsumowano łączną powierzchnię pokryć dachowych.

Oznaczono rodzaj płyt azbestowo-cementowych z podziałem na eternit z płyt płaskich i eternit z płyt o kształcie falistym.

Dokonując inwentaryzacji jednocześnie oceniono aktualny stanu pokrycia dachowego i podzielono jego jakości na **I**, **II**, lub **III** stopień pilności według stanu zużycia płyt

azbestowych. To zadanie wykonane zostanie również w późniejszym terminie i ponawiane będzie okresowo. Aktualnie na terenie gminy znajduje się ok. 3491 ton pokryć dachowych zawierających azbest

10.1. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U.2004.71.649) (UWAGA-NOWY DRUK OCENY zmiana z dnia 5 sierpnia 2010r.– umieszczona w pkt 3.1 niniejszego programu jako poz. 16) nakłada na właścicieli lub zarządców obiektów, urządzeń budowlanych, instalacji przemysłowych lub innych miejsc zawierających azbest - obowiązek okresowej kontroli stanu tych wyrobów oraz sporządzenia oceny stanu i możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest sporządza się zgodnie z załącznikiem nr 3 do zmienionego rozporządzenia.

W niniejszym „Programie...” jest to (**załącznik nr 1**)

Pierwszą kontrolę powinno się przeprowadzić w czasie wykonywania inwentaryzacji. Bezpieczne użytkowanie wyrobów z azbestem jest możliwe po stwierdzeniu braku widocznych uszkodzeń mogących stwarzać warunki dla emisji azbestu do środowiska. Wykorzystywanie wyrobów zawierających azbest w sposób umożliwiający emisję azbestu do środowiska jest niedopuszczalne. Właściciel wyrobów z azbestem sporządza ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów w jednym egzemplarzu zachowując go w dokumentacji nieruchomości. Jeśli z oceny wynika, że wyroby z azbestem otrzymały stopień pilności I – należy bezzwłocznie przystąpić do organizowania ich usunięcia i zakończenia ich wykorzystywania. Jeśli z oceny wynika, że wyroby z azbestem otrzymały stopień pilności II – należy w czasie do 1 roku ponownie dokonać przeglądu i oceny stanu i możliwości dalszego bezpiecznego użytkowania. Jeśli z oceny wynika, że wyroby z azbestem otrzymały stopień pilności III- należy w czasie do 5 lat ponownie dokonać przeglądu i oceny stanu i możliwości dalszego bezpiecznego użytkowania.

10.2. Analiza aktualnego stanu użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

W gminie występują wszystkie trzy stopnie pilności. Szczególnie pilne jest usunięcie płyt z eternitu, które zostały uszkodzone w czasie silnych wiatrów lub już zostały zdemontowane i obecnie złożone i zabezpieczone oczekują na utylizację

Ocena stopni pilności usunięcia eternitu będzie wykonywana również w późniejszym terminie. Obecnie jako budynki o I stopniu pilności usunięcia płyt zawierających azbest uznano budynek przedszkola w Bukowcu oraz budynki komunalne w Polskich Łąkach i Kawęcinie, sklepy i budynki mieszkalne.

Aktualnie brak jest decyzji właścicieli budynków mieszkalnych w sprawie określenia terminu wymiany pokryć dachowych z płyt azbestowo- cementowych na inne pokrycie bezpieczne dla ludzi i środowiska naturalnego.

11. Plan usuwania wyrobów zawierających azbest

Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy powinno być zakończone do 2032 roku. Ze względów organizacyjnych z myślą, aby nie nastąpiło spiętrzenie prac utylizacyjnych odpadów zawierających azbest przy końcu tego okresu, podzielono ten okres na trzy podokresy:

- okres I: lata 2011 – 2013 usunięcie 10% odpadów azbestu
- okres II: lata 2014 – 2022 usunięcie 50% odpadów azbestu
- okres III: lata 2023 – 2032 usunięcie 40% odpadów azbestu

W okresie pierwszym krótkoterminowym zawarte są wszystkie cele przygotowawcze i organizacyjne oraz bezpieczne usunięcie około 10 % odpadów zawierających azbest i ich unieszkodliwienie. W okresach II i III celem jest usunięcie pozostałej ilości wyrobów azbestowych, zabezpieczanie finansowe tej działalności, opracowywanie raportów z realizacji programu i przedstawianie wyników monitoringu uprawnionym organom. (Urząd Marszałkowski, Powiatowy nadzór budowlany)

Gminny plan usuwania wyrobów zawierających azbest nawiązuje do gminnego planu gospodarki odpadami i w sposób szczegółowy określa sposób rozwiązania tego problemu.

Plan zakłada realizację następujących zadań:

1. Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest, ocena stanu wyrobów – inwentaryzacja została wykonana w 2006 roku- planuj się jednak jej powtórzenie w najbliższym czasie.
2. Opracowanie mapy zagrożeń działania azbestu i miejsc I stopnia pilności
3. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.
4. Usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektów oświatowych, użyteczności publicznej i innych jednostek budżetowych będących własnością Gminy- w 2011 roku planuje się zdjęcie i utylizację pokrycia dachowego (eternitu) na budynku przedszkola w Bukowcu a następnie sukcesywne usuwania azbestu z pozostałych obiektów.
5. Mobilizowanie właścicieli obiektów przemysłowych do usunięcia wyrobów zawierających azbest.
6. Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej.
7. Odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, i innych w celu utylizacji
8. Oczyszczenie terenu gminy z „dzikich wysypisk” z odpadami zawierającymi azbest.
9. Przeznaczenie części środków finansowych z budżetu Gminy na realizację programu
10. Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację programu.
11. Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym w usuwaniu odpadów zawierających azbest.
12. Bieżący monitoring realizacji programu
13. Coroczne opracowywanie raportów z realizacji programu
14. Okresowa weryfikacja i aktualizacja programu.

Główny cel realizacji planu to: ochrona ludności i środowiska, tj.

Wylimowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy oraz likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko.

Przyjęta do usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest strategia oparta jest na dokumentach: „ Program Oczyszczania Kraju z Azbestu” i „ Wojewódzki program usuwania wyrobów zawierających azbest” Wynika to z potrzeby zgodności przyjętego programu dla Gminy z dokumentem wyższego rzędu.

Strategia ta dzieli działalność gminy na dwa etapy:

I. Etap przygotowawczy (organizacyjny)

- inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest
- ocena stanu wyrobów
- utworzenie komputerowej gminnej bazy danych
- opracowanie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest”
- kampania informacyjna o szkodliwości azbestu

Obecnie zbliża się do zakończenia etap przygotowawczy.

II. Etap realizacji (inwestycyjny)

- zabezpieczenie środków finansowych własnych
- współpraca z samorządem wojewódzkim dla wsparcia finansowego „Planu..”
- usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy
- likwidacja „dzikich wysypisk” z odpadem azbestowym
- monitoring realizacji planu

11.1. Harmonogram realizacji celów i zadań programu

Szczegółowe przedsięwzięcia planu usuwania wyrobów zawierających azbest po określeniu terminów realizacji oraz jednostek odpowiedzialnych za ich realizację zawarte zostały w harmonogramie na lata 2011 - 2032:

Lp.	Nazwa działania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Zakładany okres realizacji
1	zdjęcie i utylizacja pokrycia dachowego (eternitu) na budynku przedszkola w Bukowcu- wymiana pokrycia dachowego	Wójt Gminy Bukowiec	2011 r.
2	zdjęcie i utylizacja pokryć dachowych z pozostałych obiektów należących do gminy	Wójt Gminy Bukowiec	2011-2021

3	EDUKACJA EKOLOGICZNA Organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości azbestu, bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, poprzez przygotowanie: - ulotek, - wkładek do prasy lokalnej, - stałej informacji na stronie internetowej Gminy.	Wójt Gminy Bukowiec	2011-2032
4	Aktualizacja –coroczna bazy danych o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu na terenie gminy	Wójt Gminy Bukowiec	2011-2032-co roku
5	Opracowanie mapy zagrożeń azbestem.	Wójt Gminy Bukowiec	2012
6	Wypracowanie polityki dotyczącej likwidacji wyrobów zawierających azbest	Wójt Gminy Bukowiec	2011-2013
7	Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł wewnętrznych na realizację programu.	Wójt Gminy Bukowiec	2011-2013
8	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów należących do osób fizycznych, prawnych i innych	Uprawnione firmy, Wójt Gminy	2011-2032
9	Bieżący monitoring realizacji „Programu usuwania azbestu...”	Wójt Gminy Bukowiec	2011-2032-co roku
10	Przedstawienie Radzie Gminy sprawozdania z realizacji programu.	Wójt Gminy Bukowiec	2011-2032-co dwa lata

11.2. Koszty realizacji programu

Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy pociąga za sobą szereg kosztów. Demontaż, transport na składowisko i utylizacja to główne koszty usuwania pokryć dachowych z eternitu.

Koszty organizacyjne takie jak: koszt inwentaryzacji, oceny stanu wyrobów z azbestem, wykonania „Programu...”, informowania ludności o zagrożeniach, współpraca z mediami itp. są niewielkie i w dużej mierze wykonywane wysiłkiem pracowników urzędu gminy odpowiedzialnych za ochronę środowiska w gminie.

W programie założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów należących do osób fizycznych będzie się odbywać ze wsparciem finansowym Gminy w latach 2011-2032. Corocznie w uchwale budżetowej Gminy Bukowiec określona będzie łączna kwota środków finansowych przeznaczona na to zadanie. Jej wysokość będzie uzależniona od decyzji Rady Gminy.

W celu zwiększenia stopnia dofinansowania Gmina będzie czynić starania, aby demontaż, transport i unieszkodliwianie odpadów azbestowych było dofinansowywane ze środków zewnętrznych między innymi ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu i innych źródeł.

12. Sposób monitoringu i ocena wdrażania programu

Główną funkcję w proponowanym systemie monitoringu pełni Urząd Marszałkowski. Monitoring na szczeblu krajowym stanowi:

- „Krajowa Baza Wyrobów i Odpadów Zawierających Azbest” Tutaj gmina ma swoje miejsce w komputerowej bazie danych, które na bieżąco powinno być uzupełniane i aktualizowane. Wykonana inwentaryzacja wyrobów z azbestem powinna być tu wpisana.

Następnie po utylizacji odpadów z azbestem posesje oczyszczone z azbestu należy z bazy wykreślić. W ten sposób koordynator krajowy posiada dane o postępie prac związanych z usunięciem z terenu gminy wyrobów z azbestem.

Monitoring na szczeblu wojewódzkim stanowi:

- coroczna informacja o rodzaju, ilości i miejscach występowania odpadów zawierających azbest przedkładana wojewodzie do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy.

Informacja sporządzana jest przez Gminę zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U.2002.175.1439).

- rozliczanie się z otrzymanych dotacji na utylizację wyrobów zawierających azbest.

Przedkładanie faktur określających rzeczywiste koszty usuwania azbestu z terenu gminy w celu otrzymania refundacji poniesionych kosztów.

- działalność kontrolna WIOŚ w sprawach dotyczących azbestu

Monitoring na szczeblu gminnym stanowi:

- przyjmowanie przez Radę Gminy corocznych sprawozdań z wykonania programu,

- kontrola efektów usuwania azbestu z terenu gminy.

Sprawozdanie roczne monitoringu powinno opierać się na analizie wskaźników określających zmiany ilości wyrobów zawierających azbest, oraz ilość wydatkowanych funduszy.

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1 - Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Załącznik nr 2 - Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania.

Załącznik nr 3 - Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.

Załącznik nr 4 - Wzór oznakowania dla miejsc zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest.

Załącznik nr 5 - Wzór " Karty Ewidencji Odpadu".

Załącznik nr 6 - Wzór " Karty Przekazania Odpadu".

Załącznik nr 7 – Zgłoszenie robót budowlanych, wniosek o pozwolenie na budowę, oświadczenie o prawie do dysponowania nieruchomością na cele budowlane (wzory)